

Merta Tikanen

**MUŠKARCI
SE NE MOGU
SILOVATI**

Prevela sa švedskog
Slavica Milosavljević

■ Laguna ■

Naslov originala

Märta Tikkanen

MÄN KAN INTE VÅLDTAS

Copyright © Märta Tikkanen 1975

Published originally in Swedish by Söderströms

Published by agreement with Helsinki Literary Agency

Serbian edition published by arrangement with Agentia

Literara Livia Stoia

Translation copyright © za srpsko izdanje 2022, LAGUNA

Posvećeno Ines Garsiji i Džo En Litl
i svim njihovim anonimnim *sasestrama*
koje nisu imale hrabrosti da se pobune.

Tuva Randers radi na izdavanju knjiga u gradskoj biblioteci. Skoro tri godine je tamo, a prvo povećanje plate zbog godina staža dobiće negde na jesen. Ona je samohrana majka dvoje dece. Misli da već sad ima pravo na dva uvećanja, pošto je sedam godina bila nastavnica u državnoj školi. Radila je samo kao zamena jer zvanično nije imala odgovarajuću spremu, ni dovoljan fond časova, pa joj je molba odbijena.

Zbog toga je ogorčena. Teško joj je da izdržava sebe i svoja dva sina. Jon, njen bivši muž, ponovo se oženio, a izdržavanje po jednom detetu je 308 maraka i 50 penija mesečno, to jest 150 maraka plus indeksirane povišice za onih sedam godina koliko je proteklo otkako je razvod postao pravosnažan.

Dečaci, Mik i Jokum, imaju četrnaest i šesnaest godina. Tuva pokušava da uveća prihode od posla u biblioteci prevodeći noću. Nažalost, prilično je spora i ima ogromnu potrebu za snom.

Posao joj je donekle prijatan i mašta o tome da jednog dana postane službenica. Voli kolege s posla. Možda bi volela da su malo manje kruti. Nema mnogo njih ovde dole, na odeljenju za iznajmljivanje, koji vole da čitaju. Tuva se retko viđa s njima van radnog vremena.

Jednom nedeljno ide na džez balet, u opštinskoj režiji. To je košta tri marke godišnje i nada se da će za tu sumu uspeti da drži težinu pod kontrolom. Ima problema sa zadnjicom i butinama. Takođe se nada da će joj džez balet biti od koristi ako se neki put nađe na plesnom podijumu.

Ili u krevetu s nekim muškarcem.

Tuva još veruje da će naći nekog s kim može da se sretne na plesnom podijumu i u krevetu. Ona u to veruje, ili se makar nada, iako je više puta doživela neuspeh. S Jonom Randersom. S jednim kog samo zove B., čak i u mislima. I sad nedavno s jednim. Koji se zove Kari.

Tuva veruje u slobodu. Veruje da ljudi mogu da žive zajedno a da se ne povređuju. Ona to zove stajanje rame uz rame. Navikla je da mora da objašnjava šta misli kad koristi taj izraz. Tad je možda pomalo neodređena i doda nekoliko fraza. Radi se o tome da ne moraš da lažeš i da istina ne mora da dovede do nasilja.

Šesnaestog jula Tuva Randers puni četrdeset godina.

Tuva Randers 17. jula u pola pet ujutro ne odlazi u policiju. Vuče se kući, penje se stepenicama da ne bi lupala vratima lifta, tiho ih zatvara za sobom. Odeću baca na gomilu iza vrata, iskoračuje iz nje i ostavlja je da leži.

Poliva se hladnom vodom po licu, pušta je da dugo curi preko zglobova ruku, gde damar kuca vrelo. Ne sme da se tušira. Ni da se kupa, da ne bi smetala komšijama. Pušta da joj hladna voda curi preko ruku. Suze joj teku niz mokro lice.

Onda leži ispružena u svom krevetu i zuri. Skoro tri sata leži, sasvim mirna, na leđima. Širom otvorenih očiju. Gleda u beli plafon. Misli da nijednom nije trepnula, da samo gleda i gleda.

Umišlja da više nikad neće moći da se sakrije, čak ni iza sopstvenih kapaka.

Kad je dva minuta prošlo od pola devet, zove šefa kadrovske u biblioteci da kaže da je bolesna. Kaže da ima težak napad migrene.

A nema. Makar ne još.

Ne zove policiju. Stvar može da se pročuje, novine mogu početi da pišu, neko može da je poveže sa onim što se desilo. Čak i ako se ne pomenu nikakva imena. I pored toga može da bude prepoznata. Silovana sredovečna žena. Bibliotekarka na svoj četrdeseti rođendan primorana na snošaj. Majka dvoje dece iz šireg centra Helsinkija vezana za uzglavlje kreveta. Pretpostavlja se da je alkohol imao udela u onom što se dogodilo.

Alkohol. Povrh svega.

O, bože. O, bože. Bože.

Tuva Randers, četrdeset godina stara državna službenica, majka dvoje dece, hoda ukrug po tamnosmeđoj krpari u svojoj dnevnoj sobi na IV spratu u Ulici Hesperijagatan 30 i plače na sav glas.

Alkohol je učinio da na kraju zaista dobije migrenu. Svalila se na nju kao zeleni džinovski talas. Jedva stiže do toaleta pre no što talas izbije iz nje. Utroba joj se izvrće, trese se od hladnoće i mučnine, vidi sve zvezde. Lupa joj u slepoočnicama. Stenje.

Posle nekog vremena se dovlači do kreveta s lavorom pored sebe. Kao kamen na obali. Kao hladan, gladak i vlažan kamen na obali. Kamen ispod hladnih i ujednačenih talasa. Bez misli, samo hladni mokri talasi koji se prelivaju preko obale, bez zahteva i stida i misli.

Kao u snu, dugo.

Kad se probudi, već je popodne. Sveže je i sunce se ogleda u prozorima s druge strane dvorišta. Iscrpljena je i prazna. I slaba.

Polako ustaje, rasprema za sobom i ide do frižidera. Skoro je prazan. Pije kiselo mleko, uzima krišku integralnog hleba, bez putera. Polako žvaće, uživa u oporom ukusu.

Skuplja mrvice sa stola, baca ih u slivnik, vodom ispira čašu i stavlja je u sudoperu.

Odlazi u dnevnu sobu sa smeđom krparom. Seda u fotelju, sklupča se i prebacuje noge preko naslona za ruke, naslanja glavu na ruku. Drugom uvrće pramen kose.

Što je kosa čistija i mekša, to bolje može da misli.

Sad je potpuno čista. Prošao je samo dan otkako ju je oprala. Zato može lepo da misli. Dok prsti uvrću pramenove kose, Tuva Randers u mislima prolazi kroz dan u kojem je napunila četrdeset.

Mun mamani muni mun mumuni, ma ne, ma nije moguće
mun mumuni muni mun mamani mun mumuni muni
o je o jemine, ne taj ritam, ne to bubnjanje opet.

Tuva je oduvek mrzela taj deo, koji zvuči kao belo de-
belo drhtavo škembe, koje se cedi od znoja, belo, debelo
mumuni muni

a i miris, zašto je morao da ima baš taj miris, koji joj
je nekad toliko značio.

A i šta je uopšte tražila u toj kafani, pet godina tamo
nije ušla, a i bila je samo jednom, i to davno, nije imala
pojma da su sada tamo popodnevene igranke. Da je to
znala, nikad ne bi.

Njen napad gladi, kao i obično. Mogla je da se zadovolji
s par kriški šunke, kao i obično, i paradajzom i kiselim mle-
kom preko. Dijetalnim. Da joj zadnjica ne bi postala još šira.

Humphumpalihumpahumpahumpahump, eto ga opet
Zašto uopšte misli da se nekog tiče kolika joj je zadnjica
ili nešto drugo. Za koga se, u stvari, izglednjuje

posao ne obavlja ništa bolje, izgledala ovako ili onako
Mogla je da se okrene na vratima kad je primetila da je
živo u kafani *Vanha Maestro*. Trebalo je to da uradi. Ali
nije to uradila. Mislila je da je valjda svejedno. Kad se već
jednom popela uza stepenice.

Osim toga, biftek na žaru joj je bio nadohvat ruke.
Bolje da to prizna. Njemu nije mogla da odoli. Krvavom
bifteku. Kao poklonu samoj sebi za rođendan.

Četrdeseti.

Ružno zvuči. Tuva brzo prelazi preko toga. Naravno,
nikad ne bi priznala da je to nešto posebno.

U svojoj punoj zrelosti.

Baš tako joj je otac rekao kad ju je nazvao na posao da
joj čestita. Sigurno bi i zaboravila da on nije nazvao, kao
što uvek čini, za svaki rođendan i imendan. Ovaj je Tuva
već unapred rešila da zaboravi.

Svojoj punoj zrelosti. Baš kad je onaj muškarac stao
ispred nje i poklonio se, setila se njegovih reči. Tata je kriv
što se to desilo. Da se baš tad nije setila tih glupih reči.
Kratko bi se zahvalila, rekla da je samo svratila da jede i
brzo otišla odatle. Negde drugde bi popila kafu.

Ali baš tada ih se setila. Zvuči prezrelo.

Mumuni muni

Ne zna ni da igra. Jon nikad nije hteo da ide na ples,
a ni otkako je sama, nije to uradila. Mogla je da kaže da
ne zna. Da neće.

Zvuči purpurno, tamnocrvenoljubičasto, kao one naj-
zrelije trešnje.

Zavezao ju je za stubove kreveta. I gledao je. I gledao.
Opisivao ju je njoj samoj, nikad neće zaboraviti. Kako bi
ikad mogla da zaboravi

gde da sakrije sva ogledala da ne mora da čuje njegove reči

tamnocrvenoljubičaste

misliće na trešnje, one skoro crne trešnje. U njima je sočna slast. Ako uspete da ih uberete pre no što otpadnu. Grandiozno, potpuno, ako hoćete. Ali s najavom truleži ispod površine, žuto meso trešnje se pomalja između prstiju, kao da je ljuska postala suviše tesna.

Sigurno neće mnogo proći pre no što dobiju ukus zemlje. Kad bolje razmisli.

Ali Tuva to ne čini. Tako da u stvari nema nikakve opasnosti.

Zato Tuva đuska s nepoznatim momkom. Momkom koji, čini joj se, miriše kako treba. Mora da zbog mirisa igra s njim, zbog toga što miriše onako kako se seća Karija.

Baš tad sme da se seća Karija. Zato pije konjak uz kafu, naručuje još kafe i igra. Ne, njuška tog momka, koji je sakrio svoj pravi miris Karijevim losionom za brijanje.

Ali izbijao je, uuuu

pogrešan, zagušljiv i nesnosan

nametnuo joj je svoje mirise, ona vrišti, ali to niko ne čuje, njegov kasetas melje istu vrstu bubnjajuće i prodorne muzike

mun mumuni muni

trebalo je da ostane samo na bifteku, šta su joj trebali konjak i kafa, šta joj je trebao taj tip

ništa ne može da bude opasno u pet po podne usred nedelje, usred leta

kad odlaze, uopšte nema nameru da ode gore s njim, iako on priča o tome. Pušćaće ploče. Hvala, ona ima tu

vrstu ploča i nije zainteresovana, ona ima svoje ploče u svom tihom praznom stanu

tih i prazan i nikom ne nedostaje, dečaci su kod Jona može da popije jednu čašu s njim. Hvali se svojom firmom i svojim autom i svojom izvrsnom porodicom. Svaka čast, može da ne obraća pažnju na mlečne zube njegovih sinova i karijeru koja je pred njim samo ako je liker koji joj bude dao dobar

jeste, sladak i jak

kad zatvori oči, svet se zatalasa i ona oseća Karijev miris.

Brzo se uspravlja.

Sad će da ide kući.

Hvala i ajd zdravo.

Ona ustaje, ali on je na njoj. Svaljuje je na kauč, šta je sad, nemoj da se izvlačiš jebem ti, i ja se pitam

ona to još shvata kao neku igru

pomalo je napaljena

ode suknja gore, to nije htela. Kad je sela i spustila je, zavrće joj ruku pozadi. Tad zavrišti i on je udara

niko je ranije nije udario

obuzima je neviđen bes

Šta zamišljaš, barabo, više. Jesi li toliko uobražen da misliš da ću da spavam s tobom samo zato što sam došla ovde? Ma daj, u današnje vreme žene same biraju da li hoće i kad hoće. I nemoj ni da pomisliš da neka hoće ako pokušaš da je nateraš

ali on joj se smeje u lice

jebe se njemu šta ona kaže

kad ga ugrize, još jednom je udara. I kad ga grebe, još jače joj zavrće ruku, ona zaječi. Pada na pod

iako ga šutira, nema šanse

i odjednom se uplašila.

Čula je. Za ludake iz Vande. Tupi predmeti koji su smrskali glave žrtava. Telo sakriveno negde u nekom žbunju.

Tad se predaje.

Pokušava da zamisli da je negde drugde.

Da zaboravi gde je.

I šta on radi.

I ono što kaže. Ali je teško zaboraviti. Sve vreme govori jezive nepristojne reči, reči koje nikad nije čula. Ili reči koje je samo ponekad sama za sebe, u najvećoj tajnosti, zamišljala. Tvrdi da žene žele da budu prisiljene. Da uživaju u tome. Da vole da budu raščerečene. Vezane. Tučene. Da im je neko kao on nešto najbolje što znaju. S bivoljim vratom i dlakavim grudima. I kurcem kao pečurka, koji je najdeblji kod korena.

Mali, pomislila je Tuva trijumfalno. Najmanji kurac koji sam videla. On nikog neće usrećiti. Nije istina da nema veze koliko je dugačak ili debeo. I ne treba da bude mali i najdeblji kod korena i da bude kriv na svom jedno uskom kraju.

Ponavlja to samoj sebi. Kaže to u ritmu njegove od-vratne vulgarne muzike koja je preplavljuje, dingedingedongdingedong

malijadnikuracjadnikurac

ali on to nekako oseća, uvlači je u spavaću sobu, stavlja na krevet sa stubovima, vezuje je, drži je sa opasnim sjajem u očima tako da ne sme da ga šutne, kao što je nameravala

ruga joj se

znači spadaš u one slobodoumne, a? Koje same biraju. Pa biraj onda kako ćeš, otpozadi ili spređa ili sve odjednom. Šta si tražila u kafani ako nisi mislila da pristaneš na malo vatačine, htela si da gledaš zbirke poštanskih markica ili foto-albume, a na plesnom podijumu bogami umeš da se trljaš i da očijukaš i uglavljuješ koleno između nogu i da zabacuješ kosom, vlažne usne znače da je vlažna čuti, jebote

de, de, nećeš ti moći da odoliš, naivna si ko francuska sobarica

mislila si da ćeš dobiti sve pod svojim uslovima, zar ne, da obećavaš i da onda samo stisneš noge i kažeš hvala i doviđenja, a nećeš da zoveš policiju, da kažeš da te onaj grozni silovao usred čašice likera iako si rekla da hoćeš da ostaneš u gaćicama, on mora da gura svoje prste i veliki zli dingedingedongdong

Tuva još misli da se ovo ne dešava, da to nije ona, da je ona negde drugde, da ovo nije onaj odvratni tip nego neki san kojim se zabavlja

prokleti rođendan

te tamnocrvene trešnje, da ima trideset, ovo se nikad ne bi desilo, nikad ne bi pogledala ovog odvratnog čoveka, koji nema ništa zajedničko s Karijem ili nekim drugim na kog je ikad samo i pomislila

o, bože. Ne misli. Onda će plakati

a šta sad izvaljuje, frflja uvrede, sipa sladunjavi liker po njoj. I liže ga. Kakva šteta što je to on, proleti joj kroz glavu. Tad se naježi, on sipa liker na sebe i hoće da ga ona liže. Ona pljuje i on je opet udara. Onda samom sebi sipa liker pravo u usta i nju obuzima tračak nade, naliva

ga s još likera, sve više i više, pušta da se mali mlaz sliva između njenih nogu i on ga posrče, pospano mljacka, da li je zaspao? Polako mu kruži po potiljku, vrhovima prstiju mu masira zadnji deo glave, prati nerv koji ide dole prema plečki. Tačno zna gde ide nerv za migrenu, još jednom na potiljku. Tera svoje ruke da budu još pažljivije, polako, polako, sitni, sitni pokreti i lako kao pero, malo se pomera, opet mirna, podiže jednu ruku, tiho i drugu, zadržava dah.

Čeka.

Polako. Polako.

Klizi iz kreveta. Odlazi u sobu pored. Odeća na kauču, tašna negde ispod, grabi sve u ruku, gola na stepenište. Pušta da se vrata bešumno, skoro bešumno, zatvore. Još se šunja, jedan sprat niže. Sa ušima napetim, kolena kao pihtije.

Toliko se trese da jedva uspeva da zakopča dugmad na bluzi, zatvara rajsferslus na suknji, čarape gurne u tašnu, s cipelama u ruci zatvara ulazna vrata za sobom. Obuva cipele, trči. Trči jedan ćošak, još jedan i još jedan, ušla je u Ulicu Fredriksgatan, koraci odjekuju kad juri, spotiče se. Blizu one kafane, nikad više, nikad više u životu, ugleda taksi, uspeva da ga zaustavi i tone u zadnje sedište.

Nejasno frflja dok izgovara svoju adresu.

Obuzdava plač, zadržava dah. Stiska pesnice, stegnuti zubi škripe.

Dok već ne dođe kući.

Dingedingedong.

Polu pet je ujutro i Tuva Randers je napunila četrdeset.